

09.09.2019

Asia/19

§ 568

V 25.9.2019, Valtuutettu Fatim Diarran aloite Lapsiystävällinen kunta -mallista

HEL 2019-001427 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus esitti kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto katsoo valtuutettu Fatim Diarran aloitteen loppuun käsitellyksi.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Maria Nyfors, kaupunginsihteerä, puhelin: 310 21731
maria.nyfors(a)hel.fi

Liitteet

1 Valtuutettu Fatim Diarran aloite

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Valtuutettu Fatim Diarra ja 27 muuta valtuutettua esittävät aloitteensa, että kaupunki tekee selvityksen Lapsiystävällinen kunta -tunnustukseen tähtäävän prosessin käynnistämisestä yhteistyössä Suomen Unicef ry:n kanssa. Unicefin Lapsiystävällinen kunta -malliin hakeminen edellyttää tilannekartoituksen tekemistä siitä, miten hyvin lapsiystävällisyys nykyään toteutuu ja toimintasuunnitelmaa valittujen osa-alueiden kehittämiseksi.

Kaupunginhallitus on saanut asiasta kaikkien toimialalautakuntien lausunnot, jotka ovat kokonaisuudessaan asian päätöshistoriassa. Kaikki toimialalautakunnat kannattavat aloitteessa esitetyn selvityksen tekemistä.

Lasten oikeuksien edistäminen ja huomioiminen kaikessa toiminnassa ja päätöksenteossa ovat tärkeitä kaupungin toimivuudelle ja menestyk-

selle. Helsinki on kansainvälisesti vertailtuna erittäin hyvä kaupunki lapsille ja nuorille. Osana lasten oikeuksien edistämistä kaupunki alkaa selvittää Lapsiystävällinen kunta -malliin hakemista yhdessä Suomen Unicefin kanssa. Mahdollinen esitys malliin hakemisesta tuodaan erikseen kaupunginhallituksen päätettäväksi.

Lasten ja nuorten huomioiminen kaupungin päätöksenteossa on kirjattu kaupungin hallintosäntöön ja strategiaan. Helsingin kaupunkistrategiassa 2017–2021 keskeisenä painopisteenä on lasten ja nuorten hyvinvoinnin turvaaminen ja syrjäytymisen ehkäisy. Nuorten syrjäytymisen ehkäisyyn tähtäävän Mukana-ohjelman tavoitteena on systeemisten ratkaisujen löytäminen nuorten ylisukupolvisen syrjäytymisen katkaisemiseksi. Myös kaupungin liikkumisohjelma tukee osaltaan mahdollisuuksia terveelliseen elämään.

Helsingissä on uusi hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen (HYTE) toimintatapa, joka kokoaa toimialat edistämään väestön hyvinvointia ja terveyttä. Lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistäminen on yksi HYTE-toiminnan painopisteistä ja siihen liittyvää verkostojen työtä kehitetään parhaillaan. Kaupungin HYTE-koordinaattorin tehtäviin sisältyy monialaisten verkostojen yhteistyön edistäminen. Terveys- ja hyvinvointierojen kaventamiseen tähtäävä HYTE-toiminta edistää perusoikeuksien ja yhdenvertaisuuden turvaamista.

Lastensuojelulakiin perustuva lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma on osa toimialojen yhteistä hyvinvointisuunnitelmaa, jonka avulla ohjataan, johdetaan ja kehitetään lasten ja nuorten hyvinvointia. Lasten ja nuorten hyvinvoinnin seurantaa tullaan kehittämään osana HYTE-raportoinnin kehittämistä. Vuonna 2017 Helsingissä on kehitetty lasten hyvinvointitiedon seurantaa. Tuolloin lasten hyvinvoinnin jäsentämiseksi valittiin YK:n lasten oikeuksien sopimuksen keskeiset periaatteet.

Helsingissä on ollut jo kymmenen vuoden ajan käytössä kaupunkitasoinen terveys- ja hyvinvointivaikutusten arvioinnin ohjeistus. Arviointiin on ollut sisäänrakennettuna lapsivaikutusten arviointi. Kaupunginhallitus on sisällyttänyt vuoden 2019 talousarvion laadintaohjeisiin toimialoille suunnatun kehotuksen lapsivaikutusten arvioinnista ja kehottanut toimialoja kokeilemaan ja kehittämään malleja tunnistaa ja huomioida päätösten vaikutukset lapsiin.

Helsingin sosiaali- ja terveystoimiala on ollut lisäksi mukana kansallisessa lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelmassa (LAPE), jossa on kehitetty kattavasti lasten, nuorten ja perheiden palveluita ja palvelurakenteita. Lasten ja nuorten osallisuus on ollut yksi kantava teema LAPE-kehittämisessä. LAPE Helsinki -ryhmässä on ollut mukana nuorten edustus.

Lasten ja nuorten osallisuuden vahvistaminen on ollut Helsingissä keskeinen kehittämisen kohde. Osana tätä on rakennettu muun muassa nuorten vaikuttamisjärjestelmä Ruuti. Ruuti-järjestelmä on osa kaupungin osallisuus- ja vuorovaikutusmallia ja sen toteuttamiseen osallistuvat kaupungin kaikki toimialat. Osallisuus- ja vuorovaikutusmallin keskiössä on kaupunkilaisten yhdenvertainen osallisuus, jolloin kaikenikäisten asiakkaiden osallisuutta edistetään monipuolisesti. Osallisuus- ja vuorovaikutusmallin periaatteiden mukaisesti asiakkailta kootaan palaute-tietoa ja sitä hyödynnetään palveluiden kehittämisessä.

Helsingin nuorisoneuvoston nuorten kanssa tehdään suunnitelmallista yhteistyötä, nuoria kuullaan ja tavataan säännöllisesti. Nuorisoneuvoston edustajien osallistumista toimialalautakuntien kokouksiin kokeiltiin keväällä 2019 ja kokeilun onnistumista arvioitiin kaupunkitasoisesti kesäkuussa. Myönteisten kokemusten myötä nuorisoneuvoston edustajilla on jatkossa vakituinen läsnäolo- ja puheoikeus kaikkien toimialalautakuntien kokouksissa.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialalla varhaiskasvatus- ja opetus-suunnitelmat perustuvat lasten oikeuksiin sekä lasten ja nuorten osallisuuden edistämiseen heille tärkeissä asioissa. Myös kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan palveluissa ja avustustoiminnassa lapset, nuoret ja lapsiperheet ovat erityisen huomion kohde. Kirjastoissa lapset ja lapsiperheet muodostavat suuren osan kävijöistä. Kulttuurin, liikunnan ja nuorisotyön avustuksissa on erityinen painotus lapsille ja nuorille suunnattuun toimintaan.

Kaupunkiympäristön toimialalla on suuria mahdollisuuksia edistää lapsiystävällisyyttä omalla toiminnallaan. On tärkeää, että kaupunkilaisten kanssa käytävässä vuoropuhelussa kuunnellaan lapsia ja lapsiperheitä ja että kaupunkiympäristön suunnittelussa, rakentamisessa ja ylläpitämisessä otetaan aina huomioon myös lasten näkökulma. Osallistumista voidaan edistää lisäämällä suunnittelijoiden, rakentajien, nuoriso- ja sosiaalityöntekijöiden, opettajien ja rehtoreiden, päättäjien sekä lasten ja nuorten välistä yhteistyötä.

Kaupunkiympäristön toimialalla suunnitellaan ja toteutetaan paljon lapsille suunnattuja palveluja ja tiloja. Lasten oma näkökulma on tärkeä suunniteltaessa esimerkiksi pihoja, leikkialueita, liikuntapaikkoja, kouluja, päiväkoteja tai erilaisia vapaa-ajan tiloja. Suunnittelussa tulee ottaa huomioon se, että lapsille tärkeät paikat ovat hyvin ja turvallisesti saavutettavissa. Kaupungin tulee olla sellainen, jossa lapsilla ja nuorilla on hyvät mahdollisuudet itsenäiseen liikkumiseen. Viheralueiden, puistojen ja muiden kaupunkitilojen hoitamisessa ja kunnostuksissa varmistetaan alueiden virikkeellisyys ja siisteys sekä kiinnitetään huomiota turvallisuuteen ja turvallisuudentunteen vahvistamiseen.

Sosiaali- ja terveystoimialalla on tehty paljon toimenpiteitä helsinkiläisten lasten hyvän kasvun ja kehityksen turvaamiseksi ja osallisuuden lisäämiseksi. On luotu perhekeskustoimintamalli, joka mahdollistaa lapsiperheille kattavasti tukea ja apua kaikille tarjottavista peruspalveluista varhaiseen tukeen sekä tarpeen mukaan aina erityispalveluihin asti. Esimerkiksi perheen, päivähoidon ja neuvolan kanssa yhteistyössä toteutettava moniammatillinen yhteistyön Hyve4-malli mahdollistaa varhaisen puuttumisen ja lapsen oikea-aikaisen tukemisen. Hyvinvointi- ja terveyserojen kaventamiseksi perhekeskusten rakentaminen on aloitettu Itä-Helsingistä alueen väestön tarpeiden perusteella. Perhekeskusten suunnitteluun on osallistettu erityisesti pikkulapsiperheiden vanhempia. Perheiden toiveita on huomioitu muun muassa tilojen ja toiminnan suunnittelussa ja järjestöyhteistyön rakentamisessa.

Myös lastensuojelussa lasten, nuorten ja asiakasvanhempien osallisuuden ja asiakkaiden oman toimijuuden vahvistaminen on nähty tärkeänä ja siihen on kiinnitetty huomiota pitkäjänteisesti. Lastensuojelussa on parannettu lastensuojelun ammattilaisten edellytyksiä lapsen ja perheen osallisuuden vahvistamiseen. Henkilöstöä koulutetaan säännöllisesti eri-ikäisten lasten kuulemisen ja kohtaamisen vahvistamiseksi. Lisäksi on kehitetty ja otettu käyttöön lapsi- ja perheystävällisiä työmenetelmiä, jotka vahvistavat lapsen kuulemista tuen tarpeesta ja omasta elämäntilanteesta.

Lastenkotitoiminnassa on kehitetty malli, jossa lapset osallistuvat hoito- ja kasvatussuunnitelmansa tekemiseen arvioimalla oman hoitonsa vaikuttavuutta. Arviointitietoa käytetään myös toiminnan johtamisessa ja kehittämisessä. Osana LAPE-muutosohjelmaa lastenkodeissa on kehitetty yhteisön kokemuspeliä, joka otetaan käyttöön kaikissa Helsingin lastenkodeissa. Peli tukee lasten ja ohjaajien vuorovaikutusta ja lapsilla on sen avulla mahdollisuus vaikuttaa lähiyhteisöönsä. Naulakallion lastenkodissa valmistellaan yhteistyössä lastenkodissa asuvien lasten ja Lastensuojelun keskusliiton kanssa lasten omavalvontasuunnitelmaa.

Nuorten osallisuus lastensuojelun palvelujen kehittämisessä ja arvioinnissa toteutuu systemaattisesti myös nuorten kokemusasiantuntijaryhmien kautta. Esimerkiksi sijoituksen sosiaalityön yksikössä on kevästä 2014 alkaen toiminut perhehoidon nuorten kokemusasiantuntijaryhmä Stadin Vahvat Vaikuttajat. Lastenkotiin sijoitettujen lasten Nuorten Forumi on kokoontunut säännöllisesti vuosia. Nuoret valitsevat itse kehittämisen painopisteet.

Sosiaali- ja terveystoimen nuorten palveluissa on ehkäisty nuorten syrjäytymistä ja alueiden välistä eriytymistä uusilla osallistavilla kokeiluilla 2ME-hankkeessa. Hankkeessa kokeillaan uudenlaisia toimintamuotoja, joilla voidaan vastata nuorten tarpeisiin ja toiveisiin sekä kehitetään

09.09.2019

olemassa olevien palvelujen toimivuutta ja helpotetaan niihin ohjautumista esim. ajanvarauksettoman neuvonnan avulla.

Sosiaali- ja terveystoimialalla kehitetään lapsivaikutusten arviointia mm. kun lastensuojelussa tehdään vuonna 2019 selvitys ja suunnitelma edellytyksistä siirtyä yhdennettyyn lastensuojelun avo- ja sijaishuollon sosiaalityöhön. Selvityksen yhteydessä ratkaisusta tehdään lapsivaikutusten arviointi (LAVA). Selvitystyön lähtökohta on lapsiystävällinen, sillä haasteena lastensuojelussa on ollut työn organisoimisesta aiheutuva sosiaalityöntekijän vaihtuminen avo- ja sijaishuollon välillä.

Lapsivaikutusten arvioinnin toteuttamissuunnitelma on vielä alustava. Arvioinnin lähtökohtana ovat keskeisiksi arvioidut lapsen oikeudet ja sosiaalityön organisoimisen vaikutukset lasten oikeuksien toteuttamiseen. Arvioinnissa tulee painottumaan laadullinen johdolta, henkilöstöltä, asiakasvanhemmilta ja eri-ikäisiltä lapsilta kerätty tieto. LAVA:n toteuttamisessa tehdään etenkin pienten lasten osallistumisen varmistamiseksi yhteistyötä Pelastakaa Lapset -järjestön Arjesta voimaa -hankkeen kanssa. Yhteistyö vahvistaa lasten kanssa työskentelemisen ja lasten mielipiteiden kuulemisen ammatillisia valmiuksia.

Sosiaali- ja terveyslautakunta on lausunnossaan todennut, että lapsiystävällisyys ja osallisuus ovat tärkeitä sosiaali- ja terveyspalveluissa sekä lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi. Lasten oikeuksia ja hyvinvointia edistetään Helsingissä nykyisissä rakenteissa monin tavoin eri toimialojen ja toimijoiden kanssa. Sosiaali- ja terveyslautakunta katsoo, että liittyminen Lapsiystävällinen kunta -malliin voisi vahvistaa tätä työtä.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Maria Nyfors, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 21731
maria.nyfors(a)hel.fi

Liitteet

1 Valtuutettu Fatim Diarran aloite

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätöshistoria

Kaupunkiympäristölautakunta 28.05.2019 § 286

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginkanslia@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566

HEL 2019-001427 T 00 00 03

Lausunto

Kaupunkiympäristölautakunta antoi kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon:

Yleistä

Valtuustoaloitteessa esitetään, että Helsingin kaupunki käynnistää prosessin, jolla tähdätään Lapsiystävällinen kunta- tunnustuksen saamiseen. Tämä prosessi käynnistyisi selvityksen laatimisella.

Kaupunkiympäristölautakunta suhtautuu myönteisesti selvityksen laatimiseen ja prosessin käynnistämiseen. Kaupunkistrategiassa todetaan, että jokaisella helsinkiläisellä – niin nuorella, ikääntyneellä kuin toimintarajoitteisella – on mahdollisuus elää kokemusrikasta ja laadukasta elämää ja saada siihen tarvittava tuki. Lapsiystävällinen kunta- tunnustuksen saamiseen tähtäävän prosessin käynnistäminen on kaupunkistrategian linjausten mukaista.

Kaupunkiympäristön toimialalla on suuria mahdollisuuksia edistää lapsiystävällisyyttä omalla toiminnallaan. On tärkeää, että kaupunkiympäristön suunnittelussa, rakentamisessa ja ylläpitämisessä otetaan aina huomioon myös lasten näkökulma.

On tärkeää, että kaupunkilaisten kanssa käytävässä vuoropuhelussa kuunnellaan lapsia ja lapsiperheitä. Tässä on edelleen myös paljon kehitettävää. Olennaista on se, että eri ryhmät saavat äänensä kuuluviin ja heille tarjotaan tasavertaiset mahdollisuudet osallistua heitä koskevien asioiden valmisteluun.

Kaupunkiympäristön toimialalla suunnitellaan ja toteutetaan hyvin paljon lapsille suunnattuja palveluja ja tiloja. Lasten oma näkökulma on tärkeä suunniteltaessa esimerkiksi pihoja, leikkialueita, liikuntapaikkoja, kouluja, päiväkoteja tai erilaisia vapaa-ajan tiloja. Suunnittelussa tulee ottaa huomioon myös se, että lapsille tärkeät paikat ovat hyvin ja turvallisesti saavutettavissa, esimerkiksi niin, että joukkoliikenne toimii ja kävely- ja pyöräily-yhteydet ovat turvallisia. Tämä on tärkeää, koska kaupungin tulee olla sellainen, jossa lapsilla ja nuorilla on hyvät mahdollisuudet itsenäiseen liikkumiseen.

Lasten näkökulma on tärkeä myös ylläpidon näkökulmasta. On tärkeää pitää huolta siitä, että viheralueiden ja puistojen sekä kaupunkitilojen kuten aukoiden hoitamisessa ja kunnostuksissa varmistetaan alueiden virikkeellisyys, siisteys sekä kiinnitetään huomiota turvallisuuteen ja turvallisuudentunteen vahvistamiseen.

Kaupunkisuunnittelussa osallistumista voi edistää lisäämällä suunnittelijoiden, rakentajien, nuoriso- ja sosiaalityöntekijöiden, opettajien ja rehtoreiden, päättäjien sekä lasten ja nuorten välistä yhteistyötä. Yhteistyö on tärkeää myös siksi, että eri ryhmät oppivat tuntemaan toistensa ajattelutapoja.

Esittelijä

kaupunkiympäristön toimialajohtaja
Mikko Aho

Lisätiedot

Heikki Mäntymäki, viestintäpäällikkö: 310 37368
heikki.mantymaki(a)hel.fi

Kasvatus- ja koulutuslautakunta 28.05.2019 § 172

HEL 2019-001427 T 00 00 03

Lausunto

Kasvatus- ja koulutuslautakunta antoi kaupunginhallitukselle valtuutettu Fatim Diarran ynnä muiden valtuustoaloitteesta koskien Unicefin Lapsiystävällinen kunta -mallia seuraavan lausunnon:

Kasvatuksen ja koulutuksen lautakunta pitää valtuustoaloitetta kannattavana.

UNICEF on vuonna 1946 perustettu YK:n lastenjärjestö, joka työskentelee yli 190 maassa lapsen oikeuksien toteutumisen puolesta. Lapsen oikeuksien sopimuksessa on neljä yleisperiaatetta. Ne ovat: 1. Syrjimättömyys 2. Lapsen edun ensisijainen harkinta 3. Oikeus elämään ja kehittymiseen 4. Lapsen näkemysten kunnioittaminen.

Lapsiystävällinen kunta -malli perustuu YK:n lapsen oikeuksien sopimukseen, UNICEFin kansainväliseen Child Friendly City -malliin sekä kansalliseen tutkimus- ja asiantuntijatietoon. Suomalainen malli kehitettiin yhteistyössä Hämeenlinnan kaupungin kanssa 2012–2013. Hämeenlinna sai joulukuussa 2013 ensimmäisenä Suomessa UNICEFin Lapsiystävällinen kunta -tunnustuksen. Tällä hetkellä mallissa on mukana 19 kuntaa.

Valtuustoaloitteessa esitetään, että Helsinki päättää tehdä tarkemman selvityksen Unicefin Lapsiystävällinen kunta -tunnustukseen tähtäävän prosessin käynnistämisestä. Prosessin käynnistäminen ja haku Lapsiystävällinen kunta -malliin vaatii kaupunginhallituksen päätöksen.

Lasten oikeuksien toteutumisen edistäminen ja huomioiminen kaikessa toiminnassa ja päätöksenteossa ovat tärkeitä kaupungin toimivuudelle

09.09.2019

Asia/19

ja menestykselle. Lasten ja nuorten huomioiminen kaupungin päätöksenteossa on kirjattu kaupungin hallintosäntöön ja strategiaan. Kasvatuksen ja koulutuksen toimialalla varhaiskasvatussuunnitelmat ja opetussuunnitelmat perustuvat lasten oikeuksiin, sekä lasten ja nuorten osallisuuden edistämiseen heille tärkeissä asioissa.

Kaupunginvaltuusto on 30.8.2017 vahvistanut kaupunginhallituksen päätöksen, että Helsingissä on tavoitteena selvittää mitkä ovat talousarvion määrärahojen tosialliset vaikutukset Helsingissä asuviin lapsiin ja seurannan avulla parantaa määrärahojen vaikuttavuutta. Helsingin kaupunginhallitus on sisällyttänyt vuoden 2019 budjetin laadintaohjeisiin toimialoille suunnatun kehotuksen lapsivaikutusten arvioinnista ja kehottaa toimialoja kokeilemaan ja kehittämään malleja tunnistaa ja huomioida päätösten vaikutukset lapsiin, täten lapsiystävällinen kuntatunnustus on kannatettava asia Helsingissä.

Esittelijä

kasvatuksen ja koulutuksen toimialajohtaja
Liisa Pohjolainen

Lisätiedot

Ilona Taimela, opetuskonsultti, puhelin: 310 21878
ilona.taimela(a)hel.fi

Sosiaali- ja terveyslautakunta 21.05.2019 § 102

HEL 2019-001427 T 00 00 03

Lausunto

Sosiaali- ja terveyslautakunta antoi seuraavan lausunnon valtuutettu Fatim Diarran ym. valtuustoaloitteeseen koskien Unicefin Lapsiystävällinen kunta -mallia:

"Sosiaali- ja terveydenhuollossa lapsiin liittyviä asioita säätelevät terveydenhuoltolaki ja sosiaalihuoltolaki sekä erityislainsäädäntö, joilla pyritään järjestämään lapsen terveellinen ja turvallinen kasvuympäristö sekä huolehtimaan fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta kasvusta ja palveluista eri ikäryhmille.

Sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisten eettiset periaatteet perustuvat ihmisarvon ja ihmisoikeuksien kunnioittamiseen.

Lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen

Helsingin kaupunkistrategiassa keskeisenä painopisteenä on lasten ja nuorten hyvinvoinnin turvaaminen ja syrjäytymisen ehkäisy. Helsingissä on uusi hyvinvoinnin ja terveyden yhteisen edistämisen (HYTE) toi-

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginkanslia@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566

mintatapa, joka kokoaa toimialat edistämään väestön hyvinvointia ja terveyttä. Lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistäminen on yksi Helsingin HYTE-toiminnan painopisteistä, ja siihen liittyvää verkostojen työtä kehitetään parhaillaan. Lisäksi kaupungin HYTE-koordinaattorin tehtäviin sisältyy monialaisten verkostojen yhteistyön edistäminen. Terveys- ja hyvinvointierojen kaventamiseen tähtäävä HYTE-toiminta edistää perusoikeuksien ja yhdenvertaisuuden turvaamista.

Lastensuojelulakiin perustuva lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma on osa Helsingin kaupungin toimialojen yhteistä hyvinvointisuunnitelmaa, jonka avulla ohjataan, johdetaan ja kehitetään lasten ja nuorten hyvinvointia. Lasten ja nuorten hyvinvoinnin seurantaan tullaan kehittämään osana HYTE-raportoinnin kehittämistä. Vuonna 2017 Helsingissä on kehitetty lasten hyvinvointitiedon seuranta. Tuolloin lasten hyvinvoinnin jäsentämiseksi valittiin YK:n lasten oikeuksien sopimuksen keskeiset periaatteet.

Lasten ja nuorten osallisuuden vahvistaminen on ollut keskeinen kehittämisen kohde, ja osana tuota työtä on rakennettu muun muassa nuorten vaikuttamisjärjestelmä Ruuti. Ruuti-järjestelmä on osa Helsingin osallisuusmallia, ja sen toteuttamiseen osallistuvat kaupungin kaikki toimialat.

Nuorten syrjäytymisen ehkäisyyn tähtäävän MUKANA-ohjelman tavoitteena on systeemisten ratkaisujen löytäminen nuorten ylisukupolvisen syrjäytymisen katkaisemiseksi. Myös Helsingin kaupungin liikkumisohjelma tukee osaltaan mahdollisuuksia terveelliseen elämään ja sitä mahdollistavaan ympäristöön.

Helsingin sosiaali- ja terveystoimiala on ollut mukana kansallisessa lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelmassa (LAPE), jossa on kehitetty kattavasti lasten, nuorten ja perheiden palveluita ja palvelurakenteita. Lasten ja nuorten osallisuus on ollut yksi kantava teema LAPE-kehittämisessä. LAPE Helsinki -ryhmässä on ollut mukana nuorten edustus.

Sosiaali- ja terveystoimiala uudistaa palvelujaan asiakaslähtöisemmiksi. Helsinkiläisten lasten hyvän kasvun ja kehityksen turvaamiseksi on luotu perhekeskustoimintamalli, joka mahdollistaa lapsiperheille kattavasti tukea ja apua kaikille tarjottavista peruspalveluista varhaiseen tukeen sekä tarpeen mukaan aina erityispalveluihin asti. Esimerkiksi perheen, päivähoidon ja neuvolan kanssa yhteistyössä toteutettava moniammatillinen yhteistyön Hyve4-malli mahdollistaa varhaisen puuttumisen ja lapsen oikea-aikaisen tukemisen. Hyvinvointi- ja terveystoimien kaventamiseksi perhekeskusten rakentaminen on aloitettu Itä-Helsingistä alueen väestön tarpeiden perusteella. Perhekeskusten suunnitteluun on osallistettu erityisesti pikkulapsiperheiden vanhempia. Perhei-

den toiveita on huomioitu muun muassa tilojen ja toiminnan suunnittelussa ja järjestöyhteistyön rakentamisessa.

Myös Helsingin lastensuojelussa lasten, nuorten ja asiakasvanhempien osallisuuden ja asiakkaiden oman toimijuuden vahvistaminen on nähty tärkeänä ja siihen on kiinnitetty huomiota pitkäjänteisesti. Lastensuojelussa on parannettu lastensuojelun ammattilaisten edellytyksiä lapsen ja perheen osallisuuden vahvistamiseen. Henkilöstöä koulutetaan säännöllisesti eri-ikäisten lasten kuulemisen ja kohtaamisen vahvistamiseksi. Lisäksi on kehitetty ja otettu käyttöön lapsi- ja perheystävällisiä työmenetelmiä, jotka vahvistavat lapsen kuulemistä tuen tarpeesta ja omasta elämäntilanteesta.

Lasten ja nuorten osallisuuden vahvistaminen

Helsingin osallisuus- ja vuorovaikutusmallin keskiössä on kaupunkilaisten yhdenvertainen osallisuus, jolloin kaikenikäisten asiakkaiden osallisuutta edistetään monipuolisesti. Osallisuus- ja vuorovaikutusmallin periaatteiden mukaisesti asiakkailta kootaan palautetietoa ja hyödynnetään sitä palveluiden kehittämisessä. Toimialalle saadaan kevään aikana uudet pikapalautelaitteet, joilla palautetta voidaan kerätä myös mobiilisti. Palautetta on kerätty jo kouluterveydenhuollossa, lastensuojelun palveluissa ja muun muassa lastenkodeissa. Kaikessa toiminnassa huomioidaan erityistä tukea tarvitsevat asiakkaat, joista monet ovat nuoria.

Lastenkotitoiminnassa on kehitetty malli, jossa lapset osallistuvat hoito- ja kasvatussuunnitelmansa tekemiseen arvioimalla oman hoitonsa vaikuttavuutta. Arviointitietoa käytetään myös toiminnan johtamisessa ja kehittämisessä. Osana LAPE-muutosohjelmaa lastenkodeissa on kehitetty yhteisön kokemuspeliä, joka otetaan käyttöön kaikissa Helsingin lastenkodeissa. Peli tukee lasten ja ohjaajien vuorovaikutusta, minkä avulla lapsilla on mahdollisuus vaikuttaa lähiyhteisöönsä. Naulakallion lastenkodissa valmistellaan yhteistyössä lastenkodissa asuvien lasten ja Lastensuojelun keskusliiton kanssa lasten omavalvontasuunnitelmaa.

Nuorten osallisuus lastensuojelun palvelujen kehittämisessä ja arvioinnissa toteutuu systemaattisesti myös nuorten kokemusasiantuntijaryhmien kautta. Esimerkiksi sijoituksen sosiaalityön yksikössä on kevästä 2014 alkaen toiminut perhehoidon nuorten kokemusasiantuntijaryhmä Stadin Vahvat Vaikuttajat. Lastenkotiin sijoitettujen lasten Nuorten Forumi on kokoontunut säännöllisesti vuosia. Nuoret valitsevat itse kehittämisen painopisteet.

Sosiaali- ja terveystoimen nuorten palveluissa on ehkäisty nuorten syrjäytymistä ja alueiden välistä eriytymistä uusilla osallistavilla kokeiluilla

2ME-hankkeessa. Hankkeessa kokeillaan uudenlaisia toimintamuotoja, joilla voidaan vastata nuorten tarpeisiin ja toiveisiin sekä kehitetään olemassa olevien palvelujen toimivuutta ja helpotetaan niihin ohjautumista, esimerkiksi ajanvarauksettoman neuvonnan avulla.

Helsingin nuorisoneuvoston nuorten kanssa tehdään suunnitelmallista yhteistyötä, nuoria kuullaan ja tavataan säännöllisesti. Nuorten osallistumisen ja kuulemisen sekä nuorten tietämyksen lisäämiseksi Helsingin kaupungin johtoryhmän linjauksen mukaan toteutetaan keväällä 2019 nuorisoneuvoston edustus lautakunnissa -kokeilu. Kokeilu koskee kaupungin kaikkia neljää toimialalautakuntaa. Kokeilun onnistumista tul- laan arvioimaan kaupunkitasoisesti kesäkuussa 2019.

Helsingissä on ollut jo kymmenen vuoden ajan käytössä kaupunkita- soinen terveys- ja hyvinvointivaikutusten arvioinnin ohjeistus. Arviointiin on ollut sisäänrakennettuna lapsivaikutusten arviointi. Kaupunkitasoista ennakoarviointimallia kehitellään parhaillaan kaupungin keskushallin- nossa.

Lapsivaikutusten arviointia kehitetään sosiaali- ja terveystoimessa, jon- ka käyttösuunnitelmaan kirjatun tavoitteen mukaisesti lastensuojelussa tehdään vuonna 2019 selvitys ja suunnitelma edellytyksistä siirtyä yh- dennettyyn lastensuojelun avo- ja sijaishuollon sosiaalityöhön. Selvi- tyksen yhteydessä ratkaisusta tehdään lapsivaikutusten arviointi (LA- VA). Selvitystyön lähtökohta on lapsiystävällinen, sillä haasteena las- tensuojelussa on ollut työn organisoimisesta aiheutuva sosiaalityönteki- jän vaihtuminen avo- ja sijaishuollon välillä.

Lapsivaikutusten arvioinnin toteuttamissuunnitelma on vielä alustava. Arvioinnin lähtökohtana ovat keskeisiksi arvioidut lapsen oikeudet ja sosiaalityön organisoimisen vaikutukset lasten oikeuksien toteuttami- seen. Arvioinnissa tulee painottumaan laadullinen johdolta, henkilöstöl- tä, asiakasvanhemmilta ja eri-ikäisiltä lapsilta kerätty tieto. LAVA:n to- teuttamisessa tehdään etenkin pienten lasten osallistumisen varmistami- seksi yhteistyötä Pelastakaa Lapset -järjestön Arjesta voimaa -hank- keen kanssa. Yhteistyö vahvistaa lasten kanssa työskentelemisen ja lasten mielipiteiden kuulemisen ammatillisia valmiuksia.

Sosiaali- ja terveyslautakunta toteaa, että lapsiystävällisyys ja osalli- suus ovat tärkeitä sosiaali- ja terveyspalveissa sekä lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä. Lasten oi- keuksia ja hyvinvointia edistetään Helsingissä nykyisissä rakenteissa monin tavoin eri toimialojen ja toimijoiden kanssa. Sosiaali- ja terveys- lautakunta katsoo, että liittyminen Lapsiystävällinen kunta -malliin voisi vahvistaa tätä työtä.

Terveys- ja hyvinvointivaikutusten arviointi

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginkanslia@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

F10680001200062637

Alv.nro

F102012566

YK:n lapsen oikeuksien sopimuksen neljä yleistä periaatetta, syrjimättömyys, lapsen edun huomioiminen, oikeus elämään ja kehittymiseen sekä lapsen näkemysten kunnioittaminen, huomioidaan sosiaali- ja terveystoimen toiminnassa. Varhainen tuki lasten tarpeiden toteuttamisessa mahdollistaa hyvinvointi- ja terveyserojen kaventumisen ja luo pohjaa tasa-arvoiselle yhteiskunnalle ja lasten vaikutusmahdollisuuksille. Syrjäytymistä tulee ehkäistä ja siihen tulee puuttua monialaisena yhteistoimintana. Lasten ja nuorten oikeuksien ja tarpeiden huomiointi sekä osallisuuden mahdollistaminen luo pohjaa hyvinvoivalle yhteiskunnalle myös tulevaisuudessa. Lasten ja nuorten hyvinvointi nivoutuu vahvasti perheen hyvinvointiin, joten lasten edun tarkastelussa on tarpeen huomioida myös perheen hyvinvoinnin näkökulma."

Käsittely

21.05.2019 Esittelijän ehdotuksesta poiketen

Asiassa tehtiin seuraava vastaehdotus:

Jäsen Kati Juva: Muutetaan viimeinen kappale ennen terveys- ja hyvinvointivaikutusten arviointia kuulumaan seuraavasti: "Sosiaali- ja terveyslautakunta toteaa, että lapsiystävällisyys ja osallisuus ovat tärkeitä sosiaali- ja terveyspalveissa sekä lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä. Lasten oikeuksia ja hyvinvointia edistetään Helsingissä nykyisissä rakenteissa monin tavoin eri toimialojen ja toimijoiden kanssa. Sosiaali- ja terveyslautakunta katsoo, että liittyminen Lapsiystävällinen kunta -malliin voisi vahvistaa tätä työtä."

Kannattaja: jäsen Laura Nordström

Sosiaali- ja terveyslautakunta hyväksyi jäsen Kati Juvan vastaehdotuksen yksimielisesti ilman äänestystä.

Sosiaali- ja terveyslautakunta antoi asiasta hyväksytyn vastaehdotuksen mukaisesti muutetun lausunnon.

Esittelijä

sosiaali- ja terveystoimialan toimialajohtaja
Juha Jolkkonen

Lisätiedot

Tarja Saarinen, erityissuunnittelija, puhelin: 310 48248
tarja.saarinen(a)hel.fi

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta 07.05.2019 § 83

HEL 2019-001427 T 00 00 03

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginkanslia@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

F10680001200062637

Alv.nro

F102012566

Lausunto

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta antoi asiasta seuraavan lausunnon:

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta pitää valtuustoaloitetta kannatettavana. Lasten määrä ja hyvinvointi ovat tärkeitä kaupungin menestykselle. Helsingin syntyvyys on laskenut 20 prosenttia vuoden 2010 tasosta, ja on tärkeää viestittää, että Helsingin kaupunki arvostaa ja huolehtii lasten oikeuksien toteutumisesta.

Helsinki on kansainvälisesti vertailtuna erittäin hyvä kaupunki lapsille ja nuorille. Lasten ja nuorten huomioiminen kunnan päätöksenteossa on kirjattu kaupungin hallintosääntöön ja strategiaan. Helsingin kaupungin strategian mukaan yhtenä päämäärä on mahdollistaa nuorten vaikuttaminen kaupungin toimintaan. Myös kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan palveluissa ja avustustoiminnassa lapset, nuoret ja lapsiperheet ovat erityisen huomion kohde. Helsingin tavoitteena on, että jokaisella lapsella on ainakin yksi harrastus. Sekä kulttuurin, liikunnan että nuorisotyön avustuksissa on erityinen painotus lapsille ja nuorille suunnattuun toimintaan. Myös kirjastoissa lapset ja lapsiperheet muodostavat suuren osan kävijöistä. Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala vastaa nuorten osallistumista ja vaikuttamista tukevan Ruuti-toimintakokonaisuuden kehittämisestä yhteistyössä kasvatuksen ja koulutuksen toimialan kanssa.

Valtuustoaloitteessa esitetään, että Helsinki päättää tehdä tarkemman selvityksen Unicefin Lapsiystävällinen kunta -tunnustukseen tähtäävän prosessin käynnistämisestä. Prosessin käynnistäminen ja haku Lapsiystävällinen kunta -malliin vaatii kunnanhallituksen päätöstä perusteluineen. Päätöksessä kunnan tulee nimetä Lapsiystävällinen kunta -yhteyshenkilö sekä -koordinaatioryhmä, joka on vastuussa kehittämisprosessin kokonaiskoordinaatiosta. Koordinaatioryhmänä voi toimia myös jokin kunnassa jo olemassa oleva ryhmä (esim. hyvinvointiryhmä). Mukaan hakeutuminen edellyttää, että Helsinki tekee selvityksen siitä, miten lapset tällä hetkellä huomioidaan eri hallintoprosesseissa ja tekee toimintasuunnitelman jonkin osa-alueen kehittämiseksi lapset paremmin huomioivaksi.

Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala on mukana Helsingin kaupungin HYTE-ohjausryhmässä, joka toimii terveydenhuoltolain 12 § mukaisena kunnan terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen vastuutahona. HYTE-ohjausryhmä edistää myös kuntalain 1§ mukaisia asukkaidensa hyvinvointiin ja kestäväan kehitykseen liittyviä tehtäviä. Osana HYTE-koordinaatiotyötä ohjausryhmä tarkastelee parhaillaan lapsiin ja nuoriin liittyvän kaupunkiyhteisen koordinaatioryhmän perustamista. Mikäli HYTE-koordinaatioryhmässä päädytään lapsille ja nuorille suunnattujen

09.09.2019

Asia/19

palveluiden kaupunkiyhteiseen koordinaatioryhmän perustamiseen, voisi tälle koordinaatioryhmälle jatkossa harkita roolia lasten oikeuksien toteutumisen edistämässä ja seuraamisessa kaupunkitasolla osana Unicefin Lapsiystävällinen kunta -mallia.

Esittelijä

vs. kulttuurin ja vapaa-ajan toimialajohtaja
Tuula Haavisto

Lisätiedot

Inari Penttilä, kehittämisasiantuntija, puhelin: 310 21606
inari.penttila(a)hel.fi

Marja-Liisa Komulainen, kehittämisspäälikkö, puhelin: 310 85506
marja-liisa.komulainen(a)hel.fi

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginkanslia@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566